

577

פרוטוקול מס' 82/א

מישיבת וועדת הכספים

ביום א', כ"ח אדר תשט"ז - 11.3.56 בשעה 16.00

ג ו כ ח י ם :

חברי הוועדה:

- י. גורי - יו"ר
- א. אפרתי
- א. אבריאלי
- י. בדר
- א. בהיר
- ט. חזני

טוזמנים:

- מר עילם - המנהל הכללי של משרד העבודה
- מר בר-סלע - המנהל הכללי של משרד הסעד
- מר גלברד - מטעם משרד הבריאות
- מר פ. דגן - מטעם משרד הבריאות
- מר י. ארנון - מטעם משרד האוצר
- מר ד. בן-דרור - מטעם משרד האוצר
- ד"ר כהנא - המנהל הכללי של משרד הדתות
- ז. ורהפטיג - סגן שר הדתות
- ט. שפיגל - מטעם משרד הדתות
- תקציב משרד העבודה (המשך)
- תקציב משרד הסעד
- תקציב משרד הבריאות
- תקציב משרד הדתות

סדר-היום:

- - -

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
אנו מסשיכים את הדיון בתקציב משרד העבודה.

מר י. עילם:

בשאלה השאלה: מדוע נתון החינוך המקצועי במסגרת משרד העבודה ולא במסגרת משרד החינוך? ישנו על מדוכתה של סוגיה זו לא מעט. בדרך כלל נתבע הטיפול בנושא זה לא רק אצלנו אלא גם אצל כל אומות העולם על ידי שלשה משרדים: משרד החינוך, משרד העבודה ומשרד המסחר והתעשייה. יש הגיון לשייך ענף זה לכל אחד מהם: למשרד החינוך - כי הוא חלק ממערכת החינוך; למשרד העבודה - כי כוונתו לחנך את אנשי העבודה של מחר; למשרד המסחר והתעשייה - כי הדבר שיתלב יפה בתהליכי התעשייה. ואמנם היה החינוך המקצועי בתחילה בידי משרד החינוך, בידי משרד המסחר והתעשייה ובידי משרד העבודה. ענין השוליות ולימוד בבי"ס ערב - בידי משרד המסחר והתעשייה, הלימוד האלמנטרי, הכשרה מבוגרים - בידי משרד העבודה, ובתי הספר המקצועיים בטיפולם של משרד החינוך והתרבות.

מאז וועדת לבון שביקשה לרכז את ענין החינוך המקצועי ביד אחת קיבל משרד העבודה על עצמו את הטיפול בסוגיה זו על פרטיה השונים: טיפול בנוער, טיפול במבוגרים, לימוד סדיר, לימוד ערב, השתלמות והכשרת שוליות. מאז צבר כל מערך ההכשרה המקצועית לידי משרד העבודה.

בתי הספר המקצועיים ייכנסו לגופים צבוריים, ובשורה ראשונה לשני הגופים הארציים: "אורט" ובתי הספר שברשת "עמל". כשהן הרשויות המקומיות מנהלות את ההכשרה המקצועית בנפרד וכשהן פועלות במשותף עם "אורט" או עם רשת "עמל". הכל גופים צבוריים הנמצאים בפיקוחו של משרד העבודה ומקבלים מסנו תמיכה. החשוב בין כולם - בית הספר התיכון מקצועי שעל-יד הטכניון להבדיל מן האחרים שאינם בתי-ספר תיכוניים. תקציב המדינה על בתי הספר המקצועיים מהווה פחות מאחד לעשרה. בתי הספר המקצועיים עולים כשני מיליון ל"י, והמטלה מוציאה עליהם רק חלק עשירי. אם נעביר את בתי הספר הללו לטיפול מטשלת ישפיע הדבר על תקציב המדינה, אם כי אין ספק שהיה בזה כדי לשפר את מערך החינוך הזה.

קרן הטיפנדיות החל מן השנה האחרונה היא קרן משותפת למשרד העבודה ולסוכנות היהודית כקרן הטיפנדיות המשותפת למשרד החקלאות, הסוכנות היהודית וההסתדרות החקלאית. סכום הטיפנדיות בממוצע מאה וכמה ל"י לתלמיד, ובתנאים הנוכחיים זוכה בה אחד לכל שבעה תלמידים. יש הכרח להגדיל סכום הטיפנדיות הניתנות לכל תלמיד והן את מספר התלמידים המקבלים טיפנדיות כזאת. אני משער שנצליח למצוא דרך להגדיל את קרן הטיפנדיות כך שיחידת הטיפנדיות תגדל וכך שמספר יותר גדול של תלמידים יהנו ממנה. שכר הלימוד עולה 400-300 ל"י לשנה. משרד החינוך מחשיב בעיקר את הטיפנדיות לחינוך תיכון ולא לחינוך מקצועי, ועל כן הופרדו הקרנות. אני מניח כי נוכל להביא את הקרן לסכום של 150 אלף ל"י לפחות במקום חמישים האלף שלנו ו-60 אלף של הסוכנות היהודית.

מזה כמה זמן רווחת בארץ המחשבה על הצורך בחינוך טרום-מקצועי. אנו רוצים לעזור לאותו נוער שלאחר שסיים את לימודיו בבית הספר היסודי עומד על פרשת דרכים: הילך ויפנה לבית ספר תיכון, היפנה לבית ספר חקלאי או - לבית ספר מקצועי, כי התשובה המתקבלת בדרך כלל אינה מבטיחה את הפנייתו של הנוער לחינוך המקצועי והחקלאי. על כן החליט משרד החינוך שבשתי הכיתות האחרונות של בית הספר היסודי, בכיתות ז' ו-ח' יתחילו במשהו טרום-מקצועי, ויהיה בזה כדי לגרות את הנוער להמשיך את לימודיו בכיוון זה. שר החינוך חולם לא רק על הכנסת החינוך הטרם-מקצועי לכיתות האחרונות האלה, אלא על הקמת כיתה ט' במגמה זו. ברור כי הדבר יחייב תוספת כיתות, תוספת ציוד, אחרת אי אפשר יהיה להקים מלאכה על יד בית הספר היסודי. יחסו של משרד העבודה לענין זה הוא חיובי, כי יש בו כדי לקדם ולעודד את המהלך בכיוון של לימוד מקצוע.

בעיית הקליטה בבתי הספר המקצועיים אינה מורכבת. כושר הקליטה של בתי הספר המקצועיים אינו מנוצל במידה מספקת. מבחינה כלל ארצית יש עוד מקום לתלמידים רבים בבתי הספר הקיימים, אלא שתנודת התלמידים היא נמוכה.

מזה כמה זמן מקים משרד העבודה מרכזי הכשרה שהם ביסוד בתי ספר אידאליים הן מבחינת הציוד והן מבחינת יכולת הלימוד. כיום הם מיועדים רק לפועלים מכוברים. אילו הייתה באה תנודה רצינית בשטח זה, אפשר היה במקומות מסויימים לשלב גם את לימוד המקצוע. כך שבמידה ופעולה זו תתקדם והיא תגרוף יותר בני-נוער ללימוד מקצוע - אפשר יהיה להיענות, אולם ברור כי המושגים התקציביים יצטרכו להתרחב באופן משמעותי. המועדונים הטכניים קיימים רק במספר מקומות, הם משהו טרום-מקצועי בדומה למה שעומד לקום במשרד החינוך. מועדונים אלה נתמכים על ידי משרד העבודה על ידי מתן מקום ומתן ציוד: כלי עבודה ואספקה.

מ. חזני:

שמעתי מאנשי בית-ליד שהיה שם מוסד להכשרה מקצועית שהעסיק מספר בני נוער, בא משרד העבודה והקים מוסד מקביל, מוסד להכשרה, בתנאים יותר טובים, על ידי תשלום להורים, וכך התחיל משרד העבודה להתחרות במשרד הטעד.

מ. י. עילם:

אין לזה כל נגיעה למרכזי הכשרה, כי המושג מרכזי הכשרה פירושו מפעלים המצויידיים במיטב הצורך, ואלה הם בתי אולפן מקצועיים מן המדרגה הגבוהה, והם סכווניים לאנשים מבוגרים הלומדים בהם מקצועות יסוד. הדוגמה עליה אתה שואל נמצאת בתחום אחר לגמרי. לא ארחיב את הדבור, אבל בשעתו הוטבר לוועדת הכספים על הפורמציה הקרויה חוות-נוער. לחוות-נוער אופיי חקלאי טובהק עם תנאי לימוד מקצועי, או מה שקראים בשפת בעלי המקצוע "בדק בית". יש מספר חוות המתואמות עם משרדי מסשלה שונים או עם גופים אחרים ובהם קיימת הפעולה הזאת. בבית-ליד לא היתה אפשרות לתת לחווה גוון חקלאי, כי אין שם קרקע, והיות ויש במקום בתי טלאכה של הטוכנות היהודית, "עושים בהם ריהוט, מיטות בשביל העולים, עבודות סתכת ועץ, החלטנו להלביש את המושג חוות נוער בבית-ליד לפי אותו הגוון הניתן במקום, ולהפוך המפעל הקיים של מחלקת הקליטה בשביל ייצור האלמנטים הדרושים לקליטה. לא לעשות זאת בדרך הרגילה של פועלים ומעבידים אלא בדרך של חוות נוער, קודם ושעורים בצירוף פעולת גרנ"ע. אין כאן כל התחרות כי המטרה היא אחרת. משרד הסעד מבקש להיות מעורב בגוף הנתון בהכוננת הפעולות. טענות דומות אנו "ומעים גם בקיבוצים. יש פורמציה שונה מזו המקובלת לגבי בני נוער הנמצאים בקיבוץ, בהכשרה, ושכר המועבר למשפחות כתמיכה. היה מי ששלל את הגישה הזאת באמרו שזה ימעיט את ההילוך בדרך המקובלת של עליית נוער. היו שיקולים וחילוקי דעות, אולם בסופו של דבר נתיישבו חילוקי הדעות: מי שאיבנו יכול להיכנס לתחומי הנוער העולה בדרך האידאלי-המקובלת - ייכנס בדרך האחרת, והסתירה אינה סתירה.

ועתה לשאלותיו של חבר הכנסת בדר בענין כבישים. הכביש חדל להיחשב כאלמנט של תעסוקה. אין בו הזדמנות רצינית של תעסוקה, אלא הזדמנות עקיפה. נדמה לי כי באחת ההזדמנויות הסברתי כבר לוועדת הכספים שיום עבודה בכביש יוצא יותר יקר מאשר יום עבודה בבנין, כי הבנין מעסיק יותר פועלים על מיגרש הבנין ועל כל פועל, בו בזמן שעל כל פועל בכביש יש פחות מרבע או אפילו חלק עשירי של פועל בחוץ, ויום העבודה בכביש עבר להיות לאחד מימי העבודה היקרים מבחינת התעסוקה, משום הצורך לטכנ את העבודה. כי כדי שהכביש יהיה בעל ערך - צריך שהוא יהיה מסוכן. ברור כי כבישים בנגב הרחוק מחייבים סיכון קיצוני ביותר, בשטחים אחרים - פחות. אינך יכול להפיק אותה תועלת מעבודת כפיים כפי שיכול אתה להפיק מעבודת מכוונות. בידיים לא ניתן להזיז עפר בכסויות כאלה. אין זו רק שאלה של תנועת עפר אלא שאלה של טיב הפורמציה. אם נשאל את עצמנו: מדוע הכבישים אינם טובים, הרי מפני שהכבישים שנבנו לפי הפורמציה הקודמת אינם עומדים בכובד התנועה. הם היו טובים בימי המנדט. כשהתנועה היתה מצומצמת גם מבחינת מספר המכוניות וגם מבחינת הסהירות. הסכוניות הרבות הכבדות ההולכות בסהירות, בפרוגרטיה גיאומטרית פירושו הריסת הכביש. רוב האדמות עליהן עוברים הכבישים הן אדמות כבדות. סכירים אנו יפה את כביש הסרגל. לא יעזור לכביש זה ולא כלום, הוא שוקע בלי הרף מתחת לכביש. הוא הדין בקטע שבין זכרון-יעקב ועתלית, כביש הגבורה וכביש רמלה-הגבורה. בניית הכביש מחייבת קודם לכן עבודה מדעית. הגענו לכך שכל כביש נבנה רק לאחר יסוד בחינה מעבדתית מוקדמת על מידת הקרקע, מידת הסבילות של הקרקע, ייצוב קרקע וכו'. יש עתה מעבדות הנוחנות טיבו של העפר בכל מקום ובהן נבדקת גם מידת הסבילות. על פי כל הצירופים נבנה הכביש של דימונה - באר-שבע. גם כבישי הגישה חזקים יותר. אין אנו מבדילים עוד בין השולים לבין אמצע הכביש. במרוצת הזמן יהיה ההבדל בכך, שבמרכז יניחו שכבת אספלט, ואילו בצדדים - לא. כן הכנסנו לאחרונה גם מכבישים כדי להבטיח יתר גמישות לכביש. כביש זה עולה יותר ביוקר אם כי הוא מבטיח חסכון בהחזקה. ההשקעה המידית היא יותר גדולה, וק"ס של כביש ברוחב של 7 מטר יכול להגיע למאה אלף ל"י, זה כביש שמדרגה ראשונה. ברור כי מצב הכבישים בשנת 1956/57 יהיה יותר גרוע מאשר היה קודם לכן, כי רק כדי לקיים ההחזקה ולהביא את הכבישים הקודמים למצבם הקודם - דרוש תקציב יותר גדול.

ש. דיין:

חבר הכנסת אבניאל קבל על הכביש בדרום.

מר י. עילם:

איני יכול להגיד שזה כביש, זה לא היה כביש אף פעם. זוהי דרך פרובליסטית החל מהרגע הראשון. הוא נעשה על ידי חיל ההנדסה ונמצא בידי משרד הפיתוח. מעץ מטפל בו.

י. בדר:

אסרת, כי מצב הכבישים יהיה יותר גרוע. האין זאת אומת שיהיה צורך בכספים פי כמה יותר גדולים בכדי להחזיר אותם לאיתנם?

מר י. עילם:

אם זה יהיה רק שנה אחת - לא תהיה התקלה רצינית, אולם אם גם בשנת 1957-58 יהיה אותו המצב, עלול הדבר להביא לכך שחלק מרמת הכבישים בארץ יהיה במצב רע.

א. בהיר:

היש לכם תכנית בקשר לאילת?

מר י. עילם:

היתה תכנית כזאת, אולם זה מופיע בחלק המחקר. כל הכבישים המטורענים בשנה זו הם בעלי אופי בטחוני. גם הברירה והבחירה בין כבישי הגישה שייעשו השנה - נעשתה טאוחה נקודת ראות, ולא מנקודת הראות של בטחון הנקודה בלבד, אלא מנקודת הראות של המערך הכללי.

ועתה לשאלת השיכון. אי אפשר להגיד כי תכנית השיכון בשנה זו היא תכנית עשירה בהיקף. יש מיניסטרס מסויים של סיכוי שבתקציב השנה הבאה אפשר יהיה לחזור להיקף התכניות התלת-שנתיות שביחד הסתכמו במאה וכמה מיליון ל"י, ולסוף טרט 1956 ייגמרו מסביב למאה מיליון ל"י ויישאר עוד 56 מיליון להגשמה. אם מ-56 מיליון ל"י אלה ישולם על חשבון עבודות הנעשות עכשיו 36 מיליון - יישאר סך של עשרים מיליון ל"י, שממש שנפתח את השנה הבאה בגרעון תקציבי של עשרים מיליון.

התכנית של השנה הזאת בנויה על כ-30 מיליון ל"י השקעה חדשה. מזה 16 מיליון של הממשלה ו-13 מיליון של הסוכנות היהודית. על אוצר המדינה יהיה לשלם בשנה הבאה שבעה מיליון ומשהו, כלומר בטקום 56 מיליון נעמוד ב-26 מיליון ל"י, זה אומר כשלושים מיליון ל"י פחות יתרה.

עד סוף מאי תיגמר מרבית הבנייה לשם קליטה של עולים, השיכון העממי וכל השאריות. לקראת החורף ייגמר כל מה שיש ביד בגדר חיטול מעברות. באופן אובייקטיבי אין כל מניעה שהתכניות של השנה החדשה שהן ביחד כ-6500 יחידות קבע - לא תיתבצענה. החוכמה לדעתי לא בויכוח על תקציב, אלא באירגון העבודה. לא אסתיר שלא היה מזיק אילו היה עוד סך של עשרה מיליון ל"י לתקציב השיכון. צריך היה לבנות כאלף יחידות לחיטול מעברות, אולם גם אילו היה מונח הכסף - אי אפשר היה בשנת 1956 לבנות יותר מ-3500 יחידות מטעמים טכניים פשוטים.

ועתה לגבי קליטת עולים חדשים. תכניות השיכון המבוצעות בעזרת התקציבים הקודמים ובעזרת התקציב החדש יש בהם כדי לתת תשובה לעליה שתבוא, אולם לא תישאר כל רזרבה מבחינת השיכון לטובת הבאים מחדש, ובשטח זה מוכרחה להיות רזרבה. כלומר, אם לא נתחיל בקיץ בבניית מספר נוסף של בתים - אלה לא יהיו מוכנים בסועד, ולא נוכל לשכן את העולים שיבואו.

א. בהיר:

מה בענין ההתיישבות דרך החסכון?

מ ר י . ע י ל מ :

לא אכנס לביאורים רבים, יש כמה נקודות הטענות ביאור. כל מערך השיכון העממי הולך ונבסר. הוא הדין לגבי שיכון צבורי. לגבי צבא קבע לא משרד העבודה היה האחראי אלא הדבר התנהל במישרין על ידי משרד הנטחון.

במפעל החסכון נרשמו כ-15 אלף חוסכים. מהם 5000 בהתיישבות ו-10 אלפים בוודים בעיר, במושבה ובערי השדה. הסכום שנשאר מן הטפעל הזה, נטו, הוא כ-10,5 מיליון ל"י ליום 1.3.56. הדבר מסתכם במיליון ל"י לחודש חסכון: תשלומים רגולאריים של החוסכים הקודמים והצטרפות חוסכים חדשים. מליש מהחוסכים הבודדים מיושבי המעברות, בודנים, צריפונים, מחנות, יישובים נטושים ובתי אפוטרופוס, כלומר יושבים בדידות מהסדרה הנמוכה ביותר. יהיה טעם רציני, צודק ופרקטי להקדים את מערך הבנייה למען אלה, כי זה ישחרר לגבי משתכנים אחרים.

תכנית הבנייה בהתיישבות כרוכה בהקדמת הבנייה לפני התאריך המקובל, בתנאי, בכל כמה ובמידה שהקיבוצים והמושבים יקיימו את התנאים החלים עליהם לגבי תשלומי החסכון. ההסדר של החסכון הבנוי על התכנית ההתיישבותית בנוי על ההנחה שיקדימו את הבניין על פני הסצב הרגיל, בתנאי לכל כמה מהחוסכים הללו או רובם יקיימו את התנאים. במידה וחלק ימלא וחלק לא - יבוא אותו חלק שמילא אחרי התנאים על סיפולו. כידוע כל המחשבות לגבי מפעל החסכון נעשה כדי להשיב על הבעיה הכללית של שיכון בהתיישבות וכן על בעיית תוספת אוכלוסיה מתוך מחזור פנימי.

קיימת שיטת שיכון אחידה: השיכון העממי. במקום מסגרות בנין ספציפיות יש השתדלות לנצל את ההזדמנות של תעסוקה לענין ביצורים. ברגע זה עובדים כשמונה טאות איש בעבודות מסוג זה במשקים. תוך הימים הקרובים ובשבוע הבא זה עלול להקיף כמה אלפי פועלים. ואם כי ההסבר שנתתי בראשית תשובתי שההנחה היא שעל ידי עבודות הנטחון אפשר יהיה לאזן את התקציב המוקטן לצורכי תעסוקה, ואם חשבון תעסוקת פועלים בביצורים ובמיקלטים לא יתאזן, הרי קודם כל ברגע זה אין מקום להרבה בירורים, יטענות ומענות מעין פתרון אחר. אנו מפעילים תעסוקה זו על חשבון תעסוקה רגילה.

היו שתי שאלות נוספות בסהלך הדברים: מה מצב התעסוקה בתעשייה? מה צפוי בשטח זה לאחר החגים? מצב התעסוקה בתעשייה הוא במידת-מה ברפיון. התעשייה פלטה בחודשי נובמבר, דצמבר וינואר כ-2500 פועלים. ברור כי הבנייה בתונה להשפעה הרסנית ביותר, אבל גם תעשיות אחרות המכינות מוצרים לצריכה: נעלים, בגדים וכו'. אנו עדים לצמצום הקנייה, וזה המשפיע על המפעלים. אני מתקשה להתבא מה צפוי בשטח התעסוקה לאחר החגים. אולם אני חייב להגיד דבר אחד, כי בשנתים האחרונות נוצרה במידה גדולה אפשרות של מעבר במיש יותר מעונה אחת לשניה. המעברים הם במישיים. לאחר הקטיף, שגם זמנו נתארך, אין נפילה כל כך דרסטית. אם עובדים היום בקטיף 14 אלף פועלים אין זה אומר שעם גמר הקטיף לא יהיה לנו מה לעשות עם 14 אלף פועלים, אלא עם 4000-5000. האחרים - ישתלבו בכל מערך העבודה.

ועתה לתעשיית הבית ומלאכת הבית באמצעות

משרד העבודה. המבקר בתערוכות מופתע מן היפי הבלתי רגיל של רוב המוצרים. אין מכאן ראיה שכל דבר העשוי בדרך זו ויש לו גושפנקא של מלאכת בית של המזרח הוא יפה כל כך ועדין כל כך, אולם הרוב - כן. 500 משפחות מוצאות פרנסה שלמה בעבודה זו וחלק - פרנסה משלימה. אין ספק כי זה יכול להחזיק את עצמו על בסיס כללי פחות או יותר בריא. ריבוי ההיקף או צמצומו תלויים במציאת אמצעים מספיקים.

נשאלתי מה היקף החובות בעד עבודות שנמסרו? - אני מתקשה להשיב. איני יודע אם יש בכלל חובות. קשה לי לומר אם העבודות שנמסרו לקבלנים הטבצעים אותן יכולות להיחשב כחובות. אני איני סבור שיש חובות. אי אפשר לעשות חשבון מדוייק על עבודות שנעשו בחוד פברואר. יש מקום אולי להערכות. מבחינה זו אין חבות רציניים. הקבלנים מקבלים מקדמות.

אני חוזר ואומר: אין חובות רציניים, כי כל אחד מקבל מקדמות ויש לו תשלומים, וזו הסיבה ש-36 מיליון מתוך 56 מיליון במשך השנה - לא יופיע הדבר כחוב לקבלנים, והיתרה של עשרים מיליון ל"י בחלקה תיכנס לאוצר ובחלקה לקבלנים.

על פנייתו של חבר הכנסת סוזאייב: מה עושה הקואופרציה במשרד העבודה - איבני יודע אם יש מקום לתת ביטורים. הטיפול בקואופרציה בארץ הוא בידי משרד העבודה זה 7 שנים. טבעי שמשרד העבודה סכסה את הטיפול בכל השטחים, הן הצד המשפטי, הן הצד המשקי והן הצד הפיננסי.

נשאלתי: אם מוסרים עבודה במיכרזים? - אגף השיכון הוא רשות מוסמכת ליבוא חומרי בנין ואינו נזקק למיכרזים, כי חומרי בנין קונים בחו"ל ולא בארץ.

י. בדר: מה על תכניות המלח והשלח, איזה חלק מנוצע על ידי משרד העבודה? האם תכניות אלה יבואו לידי ביצוע?

יש בעיה תקשורת בענין האבטלה: תעסוקה למבוגרים. הייתי מבקש הסבר נוסף לבעייה חמורה זו.

מה עם תכנית השיכון של הסוכנות בסך של 15 מיליון ל"י?

מר י. עילם: התכנית מנוצעת על ידי אגף השיכון.

ש. דיין: כבישי גישה. עם מספר הכפרים בהם חסרים כבישי גישה? האם ההחזקתם של כבישי הגישה היא על חשבון הכפרים. בעוד שכבישים אחרים על חשבון המדינה, מדוע? מה טיבם של הכבישים האלה? אגד לא רוצה לנסוע בהם כי הם גרועים, האין אפשרות לתקנם?

שיכון למושבי עולים. מופיע מספר של 500 חדרים, ואילו בתכנית הסוכנות היו 2200 חדרים. מי ומי הגולן? מי האחראי?

שמעתי על תיקון הדרך למצדה ואפילו על בניית מעלית. האם הדבר הוא ריאלי או רק חלום?

מר י. עילם: תעסוקת קשישים חשובה לחבר הכנסת בדר. יש וועדה הבוחנת את דרכי התעסוקה של קשישים המוגבלים בכושר עבודתם. הוועדה יושבת על מדוכה זו כחודשיים ימים. בעוד כמה שבועות היא תגיש בודאי את מסקנותיה.

המלצות הוועדות המלח והשלח. נקבע בהטלצות, כי ענין ענין יבוצע במשרד הנוגע בדבר. החשמל - במשרד הפיתוח, מים - מינהל המים, התחומים הנוגעים לתחבורה - במשרד התחבורה. אין דברים ספיציפיים למשרד העבודה פרט לכוח אדם ופרט לפעולות מיבניים שייעשו על ידו.

לשאלותיו של חבר הכנסת דיין. מספר היישובים בהם אין כבישי גישה הוא מועט. אני סבור כי עם גמר הפרוגרמה של השנה יישאר רק מספר קטן ביותר. בתענך יהיו כבישי גישה והוא הדין בלכיש. כמובן כי בעיית הכבישים הפנימיים היא בעייה כאובה.

יש בין אלה כבישים לא טובים, יש בהם כבישים טובים שנתקלקלו. חלק מן הכבישים הגיע למצב גרוע, אם כי היקף התעבורה אינו כה גדול, וזאת מפני שלא היה מי שטיפל בכביש. לאחר שנוצר הכביש - נעזב, והכביש הגיע למצב גרוע. רק לאחרונה סוכם כי החזקת הכבישים, כבישי הגישה, תיעשה במשותף כדין כבישים אחרים על ידי מעץ ומועצות אזוריות. מעץ יכסה ששים אחוז והמועצה האזורית ארבעים אחוז. מעץ יקבל על עצמו את האחרייות על החזקה, והמועצות יעבירו את חלקן הן בהחזקת הכבישים. המטרה היא, להביא את המועצות לכך שהן תישאנה לבדן בהחזקת הכביש, ואילו מעץ יתן מצדו סכום מה, אלא שתהליך זה יימשך עוד כמה שנים. בשנת 56 ירד המערך הכללי של הכבישים

בארץ, כך שכבישי הגישה יעלו בדרגה, כי מעתה ואילך יטפלו בהם הכבישים
הגדולים יתוקנו בהדרגה. כדי שנה בשנה יבוא חלק על תיקונו. היה זה טענה
סצד הנוגעים בדבר שהיו רגישים לגבי מלאכת העשייה אך אדישים לגודלו
של הכביש לאחר עשייתו.

ענין החדרים הנוספים בטושבות, כאשר אמרתי כי
היה רצוי להוסיף לתקציב כמה מיליונים התכוונתי גם לסעיף הזה. הענין
אינו רק במספר החדרים אלא בכמה וכמה שיפורים אחרים: תריסים וכו'.
מלבד מה שמסומן בתקציב התלת-שנתי אין הטשך לפעולות השיפור. הענין
יתקצף כתוצאה מהמערך הכללי. לפי הערכת צריך עוד 1000 אדריס לפחות.
אם יוסיפו אלף חדרי הדבר אומר מיליון ו-3/4 ל"י.

אשר לדרך טענה. לא כל השמועות נכונות. הדבר
עוד רחוק. יתכן שסביב לחידוש הקידוחים בקרבת טענה עלול לזכות המקום
בדרך טחברת טובה יותר מן הקיימת, אבל גם אם כן - הרי רק לגלי ההר.
הדבר תלוי בחברות הנפט העומדות לקרוח בסביבה.

תודה רבה.

הי"ר י. גורני:

2. תקציב משרד הסעד

אנו עוברים למשרד הסעד.
חברי הוועדה מתבקשים להציג שאלות.

הי"ר י. גורני:

מ. חזני:
לאחר התוספת של שמונים אלף ל"י למחלקת
ארגון ופיקוח בלשכות, שזה כולל כבר את
התמיכות הישירות, מה הסכום שמקבל הנזקק לחודש לבגש, בכמה גדל לגבי
אשתקד ולגבי השנתיים האחרונות? האם ההתייקרות, עליית האינדקס, משפיעה
גם על הגדלת התמיכה?

אני רואה כי התוספות השונות בשביל העולים
החדשים מסתכמים בסך של 137 אלף ל"י השנה לעומת השנה הקודמת. אם אומר
שחמישים אלף נפש מגיעים לארץ ורק עשרה אחוז מהם זקוקים לסעד, הרי זה
5000 איש, כלומר פחות משלש ל"י לבפש לחודש. איני חושב שזה עומד
ביחס כלשהו לגידול העליה.

הוא הדין לגבי הנוער העולה והילדים.

מפיע כאן סעיף: תמיכה במוסדות צבוריים, כסו:
בתי זקנים, בתי יתומים ועוד בסכום של 105 אלף ל"י. האם יש הערכה או
רישום מדויק על הסכום הכולל שמוציאים מוסדות הצדקה והחסד בארץ למטרות
זו, ובהשוואה לסכום הכולל מה חלקו של משרד הסעד, מה אחוז 105 אלף ל"י
אלה בסכום הכולל?

קרן הלוואות קונסטרוקטיביות 175 אלף ל"י.
מה סכום הלוואות שנותנת קרן זו, לכמה זמן, באיזו טיפה חוזר הכסף
לקופה, והאם ניתן להניע הכספים כדי להגדיל הסכומים.

שירותי מבחן למבוגרים. מספר העובדים גדל
ב-6. מ-18 איש ל-24. בה בשעה ששירותי המבחן לנוער גדלו רק באיש אחד.
האם יש להסיק מכך שגדלו הצרכים לגבי שירותי המבחן לנוער?

מחלקת לארגון ופיקוח בלשכות. עובדים במחלקה
זו 8 איש. אם כי אני בעד צמצום טרחיק לכת בעובדים, הרי איני יכול
לתאר לעצמי איך יכולים 8 אנשים להשתלט על העבודה הזאת.

לשכות הסעד הטלפטי. אני רואה כי זה אינו
נמצא השנה במשרדכם. הדבר טופיע במשרד הטלפטים. מה הטיבה?

מה נגמר עם רעננה?

אני רוצה לשאול את המנהל הכללי של משרד
הסעד בענין בית-ליד. מה אתה אומר על כך? האם אין זה יוצר עומס בוסף
על המוסד המשלם שכר להורים?

מה מקומן של המועצות האזוריות? מה השתתפותן?

מה היחס?

אני רוצה להפנות את תשומת לבם של חברי
הוועדה לעמוד 297 - תקציב הפיתוח בסכום של

הינו"ר י. גורי:

שלוש מאות אלף ל"י.

אני יודע כי הצרכים הם עצומים, ועל כן אני
שואל: למה קבעתם סכום זה של שלוש מאות אלף

י. גורי:

לירות, מה היה העקרון?

אני עובר לחומר שבעמוד 309. אני רואה כאן
הכנסה מיועדת, ואיני מבין. אני יכול להבין שיש למשרד החקלאות הכנסה
מיועדת, כי הוא מקים גם מפעלים הנותנים תוצרת, אבל איני מבין את
ההכנסה שבמשרד הסעד.

מספר העובדים. השנה במשרד הסעד 941 עובדים.
העליה היא ב-92 עובדים, מ-849 אשתקד ל-941 השנה. ראיתי את השינויים,
והם די לגיטימיים, אולם היות ודרכו של משרד הסעד היתה מאז ומתמיד
להקטין את הוצאות הסעד בכדי להגדיל את מספר העובדים - אני רוצה לשמוע
הסבר. אולי כדאי למצוא עובדים נוספים אלה על ידי צמצום והעברה.

חינוך במוסדות לנוער. אני מבין כי החינוך
הוא בעצם חינוך חקלאי, ועל כן הייתי רוצה לדעת מה תוצאת המבטח הזאת
שהיא כשלעצמה בנדאי מבטח רצויה? איך זה מתבטא בתוצאות? היש לכם
אינפורמציה על התעסקותו של הנוער העוזב מוסדות אלה, האם הוא הלך
להתיישבות, לחקלאות? האם לא היה כדאי לאור הנסיון לתת גם הכוונה
למקצועות אחרים?

ענין היחסים בין הרשויות המקומיות לבין
משרד הסעד. איני בקי בעניני משרד הסעד. אני מבין כי הרשויות המקומיות
פועלות בשטח הסעד ויש להם גם מנגנון משלהם. הפעולה נעשית בעזרת
משרד הסעד ובחלק על חשבון העיריות. האין בזה משום כפילות? האם שיטה
זו יש בה כדי להבטיח מכסימום של יעילות. האם לא כדאי לרכז את הטיפול
במקום אחד וביד אחת?

מה בענין שלשה סגני-מנהל. כל הכבוד למשרד
ולמנהלנו, אולם האין בזה כדי להשפיע גם על הדרג הכללי במשרד?

עזרה לעולים חדשים סך של 137 אלף לירות. למה
כל כך מעט? האם שיניתם את הסכום לאור ההתייקרות?

מה פירוש שיכון סוציאלי ונוער?

ועתה לתקציב עצמו. מה הערבויות שהעובדים
הסוציאליים שקיבלו הכשרה יישארו בשירות? מה הענין הזה של השכלה על
חשבון המדינה בנותן?
רשות חסות הנוער. יש כאן קפיצה ניכרת בתקציב,
איך זה מתבטא?
מחלקה לטיפול בילד ונוער. גם כאן קפיצה.

מר בר-סלע:
לענין הנוזקקים. על השעורים השונים מדבר בסוף.
אתחיל מענין תוספת היוקר. לא ניתנת תוספת
יוקר. בשנתים האחרונות נקבע סכום מסויים. התמיכות הישירות ניתנות
ברובן המכריע על ידי הרשויות המקומיות ולא על ידי המשרד.

ועתה לשאלתו של חבר הכנסת חזני בענין העולים החדשים. 137 אלף ל"י ניתנו לעולים בסוף השנה הקודמת. סכום זה מיועד לאותם עולים שאינם יבקראים יותר עולים חדשים; עולים שבאו לאחר קום המדינה ויושבים בערים נכללים בטעיף "תושבים". אנו משתתפים בתקציבי הרשויות המקומיות באחוז מסויים. למשל, בעיר כמו בית-שאן אנו משתתפים ב-90% של תקציב הסעד כולל משכורות העובדים הסוציאליים. יש רשויות המקבלות רק 15%. הוא הדין לגבי המועצות האזוריות. מועצות אזוריות שקולטות הרבה עולים חדשים מקבלות מאה אחוז. לקראת השנה הבאה נועדו לעולים החדשים, אלה שייכנסו החל מהשנה הזאת סה"כ ארבעים אלף לירות. 137 אלף ל"י מיועדות לאלה שייכנסו לארץ עד ה-1.4. לאלה שיבואו יש סה"כ ארבעים אלף ל"י.

טיפול בנוער עולה. אין זה מיועד לנוער עולה, הניסוח כנראה אינו טוב, אלא לטיפול האנטי-מיטיונרי. בענין זה היתה התקדמות גדולה בהקצבת הסכומים גם בתקציב השנה השוטפת וגם לקראת השנה הבאה.

מוסדות צדקה. אנו מטפלים במחקר טקיף בענין זה. אנו רוצים לדעת מה סכום הכספים המוצעים על ידי כל הגופים: מוסדות מטשלה, מוכנות יהודית, מתנדבים וכו' לעניני הסעד. הדבר אינו פשוט כל כך ואין כל אפשרות להשיב על השאלה הזאת. כל עוד אין חוק המחייב פיקוח ומחייב הגשת דו"ח - לא נוכל להשלים את המחקר. יש גופים סכונדיים, ואלא ספק גם טטוררים, שאינם מסכימים להמציא לנו את הדוחות.

לגבי מושבי הזקנים יש פירוט. אנו משלמים בעד 364 הזקנים הנמצאים במושבי הזקנים תוספת תזונה של בין שש עד שבע לירות לחודש. זה נעשה על יסוד ההסכם שהיה בזמנו עם המוסדות האלה שעה שקיבלו תשלום חד-פעמי של מאתיים ל"י, סכום שלא היה קטן כלל ועיקר בזמנו.

מהי הקרן להלוואות קונסטרוקטיביות? - בטעיף זה שלשה חלקים: החלק של התקציב השוטף, החלק המוחזר מהלוואות שניתנו בשנים הקודמות - כלומר אלה שקיבלו הלוואות מקרן זו מחזירים חלק וזה נכנס לקופת המדינה. הסכום שנועד מתקציב הוא ששים אחוז מן הקרן. עוד ארבעים אחוז הלוואה וחטכון תל-אביב, חיפה וירושלים. הקרן תהיה גדולה מרבע מיליון ל"י. יש אנשים שאפשר להעבירם ממקום למקום, אלא שצריך לתת להם הלוואה לצורכי שיכון. ההלוואה ניתנת בערכות חוץ מבטורים יוצאים מן הכלל בהם אין אנו רוצים להכניד על האנשים בהתחייבויות. ההלוואות ניתנות לחמש שנים וברבית נמוכה.

שירותי המבחן. שירותי המבחן למבוגרים וייבו תוספת עובדים לאור חוק שנתקבל בכנסת בענין קציני מבחן. חוק המאפשר לשופטים לדרוש דו"ח של קצין מבחן של מבוגרים בכל מקרה שהעונש הוא למעלה משנה. אין ספק כי השופטים כולם יסתמכו על חוק זה. היות ולא היתה אפשרות טכנית לבצע את החוק תוך השנה הזאת, הוסכם להפעילו החל מה-1.4. על כן באה תוספת זו של 6 עובדים שלדעת היועץ המשפטי היא אינה טיפיקה. לא כן לגבי שירותי המבחן לנוער שהוא שירות ותיק יותר ומכסה כמעט את כל הארץ.

בשאלתי כאן על המחלקה לארגון ופיקוח. בל נשכח שיש לצרף למספר העובדים במחלקה זו גם את ענין ירושלים. מחלקה זו מבצעת את רוב תקציבה דרך הרשויות המקומיות. משרד הסעד עצמו פועל רק באותם המקומות הבלתי מאורגנים שאין להם רשות מוניציפלית. דבר שני, מחלקה זו פועלת באמצעות המחלקות שבמחוזות. במרכז - אין לה צורך במספר רב של אנשים, כי המרכז אינו אלא מפקח ומתווה דרך בו בזמן שהשירותים עצמם נעשים במחוזות. שירותים ארציים כמו שירות המיבחן לנוער מתנהל על ידי משרד הסעד כולו.

לשכת הסעד המשפטי. כנראה קרתה כאן תקרית. מקומה של הלשכה הזאת במשרד הסעד.

ענין רעננה. בפגשתי עם ב"כ המועצה. הועלו הצעות שהיה בהן כדי להקטין בטיניסום את אפשרויות ההפרעה לדיירי השכונה. לאור הצעות אלה בחרה המועצה בוועדה מצומצמת שיצאה למקומות.

בינתיים נתקיים בירור גם בוועדת השירותים. הטוענה קיבלה החלטה לקבל הצעת הפרשה של משרד הסעד. הצענו הצעות אלטרנטיבה: הקמת גדר אטומה בינינו לבין הבתים הגובלים, או - לפדות מספר בתים בטקוט בשביל הפרטונל מאלה שלא ירצו להמשיך לגור בטביבת המוסד הזה. הדבר זוער לשמים. לחץ ההורים הוא איום. טיון הילדים כבר נעשה וקשה לנו לעמוד בלחץ. השבוע נסיים את הפרשה. בתחילה נוכל לקלוט ששים ילד, ובהמשך הזמן 100-180 איש. כיום אי אפשר לקלוט יותר רק מסיבות טכניות.

חבר הכנסת בדר שאל על תקציב הפיתוח.
הסך של שלוש מאות אלף ל"י מתחלק לכמה חלקים: 240 אלף מיועדים למוסדות הסעד עצמו. ברעננה למשל עלינו לשלם טאה אלף לירות מתקציב של השנה השוטפת וטאה אלף לירות מתקציב השנה הבאה. יתר הסכומים הם להרחבת מוסדות: ילדים דפקטיביים, עבריינים וכו'. רוב הבניינים שקבלנו לא היו טוטאמים מתחילה לתפקידם.

ששים אלף הל"י האחרות - בקשות של רשויות טקוטיות שונות. עיריית תל-אביב מבקשת הקצבה בשביל מפעלי תעסוקה לקשישים, בשביל מוסד לנוער עזוב; עיריית בני-ברק בשביל המפעל שלה, כן הופנו בקשות מגופים אחרים. תנועת "חירות" למשל קיבלה הלוואה מתקציב הפיתוח בשביל המוסד שלה ברמת-גן. נתנו הלוואה של 9 אלפים ל"י לבית אלן קלר בתל-אביב. לא נוכל להיענות לבקשה שהוגשה לא מכבר בענין מושב הזקנים המוקם בקרית-טטלון בשביל עולי יוון ותורכיה. דווקא במושבי זקנים קיימת הבעייה העדתית. דווקא שם היא החריפה ביותר ואינה ניתנת לפתרון קל ומלאכותי. קודם כל, שאלת הלשון. אי אפשר ללמד קשישים אלה לדבר עברית, הבעייה השנייה - בעיית הדיאטה. המזון הוא שונה, והסזיגה אינה עולה יפה.

נשאלתי על הכנסות משרד הסעד. אתן כמה דוגמות: הכנסות המפעל הארצי לציוד והלבשה. אנו מקבלים משלוחי בגדים משומשים טחו"ל ובעיקר מדרום אפריקה. לאור החלטת האוצר אין אנו מוכרים בגדים אלה חינם, אלא תמורת תשלום סמלי. היות והחלוקה היא למאות אלף יחידות - הדבר מצטרף לסכומים.

כן יש לנו מפעלים למוגבלים בכושר עבודתם, בחלקם מתקיימים על-ידינו ובחלקם על ידי הרשויות המקומיות. דוגמה טובה משמש שיווק תוצרת העיוורים. אנו מוכרים את התוצרת הזאת. אנו משתתפים במכרזים של הצבא, של משרד הבריאות וספקים את המוצר.

השתתפות הטוכנות בפרדס חנה. לפני שלש שנים נעשה בינינו לבין הטוכנות היהודית הטכס. השנה השתתפותה היא בסך של 250 אלף ל"י, ובזה אנו מסיימים את חלקה היא. מעתה ואילך אלה שלא יסודרו יעברו לטיפולו של משרד הסעד עצמו. במפרדס חנה היו מאתיים אלף משפחות. כיום יש עוד 340 משפחות.

יש מוסדות למפגרים בשכלם. במאה מוחזקים גם אנשים שהם בעלי יכולת, ואלה משלמים בעד ההחזקה. שני מוסדות לילדים חרשים ואילמים וגם בהם ילדים שידם של הוריהם טשגת לשלם. אב בעל יכולת משלם את טלוא-ההחזקה. אחרים - חלק ואחרים - מוחזקים חינם.

תוספת העובדים תשובה לשאלתו של חבר הכנסת בדר. נוספו שני מוסדות, וברור שהדבר חייב תוספת של עובדים. אי אפשר לעשות את הדבר על ידי העברה. דרושים היו 6-7 קציני טבחן בתחנות האכנה. לא כל אדם מתאים. דרושים אנשי טקצוע.

במידה והמוסדות גדלים ומתרחבים - אנו זקוקים לתוספת עובדים. המינימום אצלנו הוא קטן מדי.

האם חייבונך במוסדות הוא חקלאי? ומהן התוצאות? - חייבונך במוסדות הוא גם חקלאי אבל לא רק חקלאי. לצערנו אין אנו יכולים לתת להם רק חייבונך חקלאי. בודאי ובודאי שהיה רצוי מאד להוציא בוועד זה סך העיר, אולם אין אנו יכולים להסתפק בהכשרה חקלאית בלבד, אם כי הטיפול החקלאי הוא יותר זול מאשר סתם חייבונך נחר. אנו מציינים את המוסדות האלה גם בבתי סלאכה למסגרות, פחחות, ולבנות - מפירה ורקמה. הספקנו עד כה לערוך סקר של 135 בני בוועד שעזבו את המוסדות האלה תוך השבתים האחרונות. 67 איש חזרו אל משפחותיהם וסודרו בעבודה קבועה. רק שמונה בלבד נכנסו לקיבוצים. 9 פשרתים בצבא. על סטפר יותר קטן אין ידיעות. אנו משתדלים להקנות לבוועד זה גישה פרינציפיונית אל החקלאות כי אנו רוצים להוציא בוועד זה סך העיר.

ועתה לענין היחסים בינינו לבין הרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות מעונינות ליותר על חלקן הן בצנין זה ולמסרו כולו לטיפול משרד הסעד. אין אנו גורסים גישה זו לא רק מהבחינה התקציבית אלא מפני שאנו רואים את שירות הטעד ככל יתר השירותים שעל השלטונות המקומיים לספקם. לגבי "תושבים" אנו שסתתפים בתקציבי הרשויות המקומיות בהחוז מסויים. לגבי מעברות ליד הרשויות המקומיות - הפעולה מבוצעת על ידי הרשות המקומית בתקציבו הטלא של משרד הסעד, במקומות חסרי טעמד - גם הפעולה עצמה נעשית על-ידינו ועל ידי המנגנון שלנו.

האם אין כפילות? - אין כפילות. בתל-אביב למשל אין אנו פועלים כלל ביטח הסוציאלי. היינו רוצים לפקח על מה מוצעים הכספים, אולם המנגנון המפקח שבידינו אינו מספיק ואינו יכול להקיף את הפיקוח והיות ועיריות ותל-אביב וחפיפה סטודרות ומאורגנות אנו מותרים על הפיקוח ומסתפקים במתן הקצבות וקביעת עקרונות לעבודה.

בשאלתי לשם מה שלשה סגני טנהל-כללי? א השירותים הסוציאליים מקיפים את העבודה הסוציאליית טמש, את הפיקוח בלשכות, את הטיפול בילד ובנוער, את החסות של רשות הנוער, את המוסדות הסגורים וכו', אולם יש שירותים כלליים, כמו: המחסן המרכזי לאספקה ולציוד, הטיפול המדיצינטרי בבית הספר להכשרת עובדים סוציאליים, המחלקה למחקר ולתיכנון. לזה יש סגן שני. השנה הצענו למנות סגן שלישי. הדבר נעשה לפי סיכוי.

חישוב האינדקס לגבי החזקת ילדים במוסדות. אנו קובעים את המחיר בעד החזקה. הסוגים השונים של המוסדות נקבעים על ידי גוף שהרכבו טכמה גופים: עליית הנוער, רשויות מקומיות. הדבר נקבע לפי טיוד יוקר המחיה, ולפי זה גם התוספת.

חסיכות ישירות. אין אנו עוסקים בכך פרט לשני מקרים: א) מקרים טיוואדים - קרן הנמצאת ברשותו של השר ובהחלט מינה ביתבת על יסודות של שיקולים ספוגתיים צריים. הכוונה היא למקרים שלשכת הטעד המקומית לא תטפל בהם, גם אי אפשר לפרסם את השם. ב) קרן לחגים. הסכום היה טחלק בינינו לבין משרד הדתות. חלק היה מעביר משרד מסחר ותעשייה כהקצבה טיוואדת. טהתפיכות הטיוואדות אנו טשאיירים טכומים טטוייטים בשביל חלוקה לקרנת הפסח או לקרנת החגים.

(המשך רשמה טא)

התמיכות למוסדות צבור כוללות מוטבי זקנים, קופות גמ"ח, ומוסדות סעד אחרים, כמו הפעלה של הגב' ברט בתל-אביב, המפעל על שם שבתאי לויזן בחיפה, ופנימיות של ישיבות.

הישיבות שייכות גם למשרד הסעד? י. גר:

לא, אבל היות וליסודות בשלמים גם ילדי עניים, בישיבות בהן יש צורך מנו מתקינים חדר מוכל ומספקים איך כדי לשפר את התנאים בהם נמצאים הילדים.

מר בר-טלע:

הקיימונו מפעלי ספת"ן ל-540 בני נער ומינות יכולים להגיע למוסדות חינוך רגילים. יש מספר לא קטן של בני נער שלטויות חוק חינוך חובה מינה ספייסיות את לימודיהם בגי"ס היסודי, ועל כל הקיימונו מפעלי העסקה לנוער עזוב. ישנם 15 מוסדות כאלה בהם לומדים הילדים ורוכשים הרגלי עבודה. אנו שואפים לכך שהם יוכלו לעבוד במסגרת של שוליות. כל הילדים בשלמים למוסדות אלה על ידי קציני המבחן או על ידי העובדות הסוציאליות. מוסד מסג זה קיים כל הזמן גם בבית ליד, ואני חושב שלא היה זה מן הנכון להקים מוסד שני של משרד העבודה, משום שיש קירבה סטויימת בין שני המוסדות, ומכיוון שלא משרד הסעד ולא משרד העבודה מכסים את כל הארץ במוסדות מסוג זה, מוטב שאחד יבחר לו מקום אחד והשני מקום אחר. מינני חושב שהמוסד שלנו יבזק, אבל לא היה זה מעשה נכון, בעיקר משום שהתנאים לגבי ההצעה של החניכים שונים בשני המוסדות. אנו מיננו גורמים שאריך לסלם לחניכים שבר, כי עדיין אינם בעלי מקצוע. אנו מוטרדים צריך לתת להם דמי כיס, אבל לא תפיקה. משרד העבודה יש לו עקרון אחד, הוא נותן סכום יותר גדול לחניכים ולכן בסעה שגפחה מוסד זה של משרד העבודה עזבו את המוסד שלנו ילדים רבים ועברו למוסד של משרד העבודה כדי לקבל תשלומים יותר גבוהים. לכן מינני חושב שהיה זה טענה. אנו מיננו מתמטרים להקים את כל בני הנער, מיננו רוצים להקים מוסדות בשביל נער בורסלי. זה עניינם של משרד החינוך ומשרד החקלאות.

אשר להכשרת עובדיה סוציאליות, ישנה

שני גי"ס להכשרת עובדים סוציאליים: האחד של עיריית תל-אביב והשני של משרד הסעד, ומשום כך יש יחס שונה בתקציבים. בזמנו תכננתי הקודם של משרד הסעד רצה להקציב תפיקה לעיריית תל-אביב, והעירייה לא רצתה, כי היא לא רצתה בשיתוף עם הממשלה. אחר כך שינתה העירייה את עמדתה, ואנו מסתתפים ב-750 אלף לירות, לפי חשבונונו 25 אחוז מקציב גי"ס. אנו חושבים שזו העסקה יפה.

גי"ס השני הנמצא בירושלים הוא של

הממשלה, של משרד הסעד, והוא מתנהל בשיתוף עם האוניברסיטה. ומשרד לשאלה אם אפשר להיב את סטיימי גי"ס להמשיך בעבודה הסוציאלית. אנו עושים את הכל על מנת שימשיכו, אנו מחלימים אותם על התמיכות לתקופה סטויימת של שירות. אבל אתם יודעים שתמיד אפשר להתמסר סטילוי התמיכות זו בדרך כלל גופרי גי"ס ממשיכים לעבוד במוסדות סוציאלית לאו דוקא במשרד הסעד אבל אנו צריכים להכשיר עובדיה סוציאליים לא רק בשביל משרד הסעד אלא גם בשביל כל יתר המוסדות.

בתקשתי למסור פרטים על המחלקה לילד

ולנער. מחלקה זו מטפלת בתנוקות שלאחר פחלות ומיננו יכולים לשוב למשכנות העוני, כי פצעייהם פזדהכיים והם חוזרים לבית החולים. על כן אנו תופכים במוסדות המוחזקים על ידי מרגובי נשים וגופים דולגטרניים אחרים. אנו משתתפים גם בהחזקת תינוקות הנמסרים לאיטוף בטרם יימסרו, כי מי אפשר למסור ילד לאיטוף לפני שנעשות הבדיקות אם הילד בורסלי והוריו בורסליים.

כן אנו מסתתפים בחחזקת בני ילדים בטעברות ומעונות יום בשביל גיל לחטה ס-5. גם במוסדות הסגובים בטעברות שאין בהן דשויות מקוטיות, אנו מסתתפים בחחזקת מספר ילדים.

י. בדר:

מנהל משרד הסעד לא ענה על שאלתי בנוגע להכנסות מעבודתם של תלמידי בכושר עבודתם. הייתי רוצה לקבל תשובה על כך.

כן לא ענה מנהל משרד הסעד על פרשת

חרובית.

בענין קרן ההלוואה, הייתי רוצה לדעת מה הן הקרנות הקיימות בכל מערכת התקציב ובמסגרתה בכל המשרדים, כמה מהן משותפות, והאם אינן מופיעות ברשימה של ד"ר ספקר הסדינה.

אני מעריך את הקצבת משרדכם בשנה שעברה לאגודת האסיר והעברייני. ברצוני לדעת האם לדעתכם מספיק הסכום שנתם מקציבים השנה?

האם נתן חנוך דתי לנער העזוב והעברייני

המתחנך במוסדות משרד הסעד?

טר בר-סלע:

על דרכי השיווק של תוצרתם של התלמידי בכושר עבודתם, כבר עמדתי. אנו משתתפים במכרזים. לדוגמה: משרד הבריאות מכריז על אספקת ציפיות וסדינים לבתי חולים. אנו משתתפים במכרזים אלה וישנם מכרזים שאנו מקבלים.

יש לנו חנות לפסטר התוצרת של התלמידי בכושר עבודתם. אבל אין לנו כל פרבילגיות פרט לבני תוצרתם של העוררים. בזמנו עסקה בשאלה זו ועדת השירותים של הכנסת ועל פי הסלחנה נשלחה הודעה לכל משרד הממשלה שתנתן זכות קדימה לתוצרתם של העוררים כדי שלא ייאלצו להוריד את מחירי תוצרתם עד כדי כך שלא יוכלו להתקיים עליה.

על השאלה ביחס לקרן ההלוואה - יענה ד"ר

ארבון.

אשר להקצבה לאגודת האסיר והעברייני, השנה מגיעה הקצבה זו לסכום של 30 מילף לירות, ואנו חושבים שהקצבה זו מספיקה, כי נתון שהעבודה באגודה זו נעשית בהתנדבות, אבל ביטחון היא שאין ליצור עוד משרד אחד.

אשר לשאלה אם נתן חנוך דתי לנער עברייני ועזוב, לצערי התשובה היא שלילית, כי בין הטובלים והסדריכים ישנם גם כאלה שגייסו דתיים. אנו מסתכלים שינתן חנוך מסודרתי, כי הוא מהווה גורם הירסן את הנער, אבל איננו יכולים לכפות על עובדים שיחזרו חנוך דתי לנער זה. אבל ישנם גם מוסדות דתיים.

אשר לפרשת חרובית, בין כל הצ'קים ששלחנו בערב החג, שלנו מספר הצ'קים לפי פניות אישיות, בערך 18-16 צ'קים לחרובית. מעטפות אלו הגיעו למשרד האוצר בהסבר שהאנשים הופתעו מקבלת הצ'קים. ואז נתבטסתי על ידי שר האוצר להסביר כיצד אנו פועלים, האם אנו נותנים את ההקצבות באופן יסיר לאנשים. הסברתי את דרכי עבודתנו, שלפני החגים אם פונה אזרח ומבקש עזרה לחג הפסח, הוא נענה בגבולות של 10-15 לירות. המעטפות במסדר לי על סנת שאוכל למעול לפי ראות עיני, כלומר להחזיר אותן לאלה שהיו מיועדות להם או לא. החזרתי את הצ'קים למשרד ואחר כך שלחתי עובדת סוציאלית לערוך חקירה. אבל היות ובינתיים עבר החג, הצ'קים האלה לא נשלחו חזרה לאנשים אלה ובוזה נסתים כל העניין.

הי"ר י. גורי:

אנו עוברים לתקציב משרד הבריאות המסתכם ב-25,760,000 ל"י. (קורא את הפירוט).

מ. חזוני:

גידול ההוצאה לבתי חולים השנה מתבטא בסכומים רציניים מאוד. לעומת זאת לא מצאתי גידול במספר המטות בבתי החולים. אם כן, במה מתבטא גידול ההוצאה?

אני מבין שחלק מהגידול נזקף על חשבון ההתיקרות וחלק על חשבון גידול מספר האחזיות. אבל חלק בודאי נזקף על חשבון הרחבת הפעולות המטשיות בתחומי בתי החולים. איך זה מתבטא במציאות לגבי תוספת טבות?

מהו מצב האספוז בכלל ובמיוחד לגבי חולי נפש?

מה ביחס לאחוז התפוסה בבתי החולים? האם האחוז 87 הוא אופטימלי או מכסימלי?

האם יש שיטה קבועה ביחס לתשלומים על ידי חולים או מספחותיהם היכולות לשאת בזה?

25 מרפאות חדשות מופיעות בתקציב הפיתוח של משרד הבריאות. אני יודע שקיים פער גדול בישובי העולים ובסועצות האיזוריות. באיזו מידה עונה התקציב של השנה על פער זה ומהו התכנון לגבי השנים הקרובות?

האם ההלוואות למרפאות למועצות איזוריות נתבות על פי העקרון של ההצמדה?

ד"ר ארנון: אני חושב שכן.

מ. חזני: מרפאת שנתנה לישוב איננה נכס מסקי, מהי ההצדקה לתת את ההלוואה להקמתה לפי העקרון של ההצמדה?

הייתי רוצה לדעת מה נעשה ומה מתוכננים לעשות לחסון ילדים מפני מחלקת הסתוק.

שאלה אחרונה בקשר לביצוע חוק האנטומיה והפתלוגיה. היו טענות קשות מצד משרד הבריאות מצד מנשיה שאחד מבני משפחת צדיך היה להנתח. גם מצד משרד הדתות היא טענות קשות. האם יכול משרד הבריאות לומר, שיש פיקוח קפדני על ביצוע החוק ללא תוספת?

י. בדר:

ברצוני לשאול מספר שאלות:

(א) האם אפשר לדעת אם ד"ר גטס וטר הלוי אינם בקרו הבריאות? אני שואל שאלה זו כי בדרך כלל הם היו מופיעים בפנינו בדיון על תקציב משרד הבריאות.

(ב) האם נתקבלו למשרד הבריאות עובדים שלא באסור נציבות שירות המדינה, ואם נתקבלו איך השפיע הדבר על התקן המופיע בדברי ההסבר?

(ג) האם יש למשרד הבריאות שליטה מסויימת על תקציב הפיתוח?

(ד) כמה מסתכמת השנה התמיכה בקופות חולים, מה הן הדרישות בשטח זה ומהי חלוקת התמיכה?

(ה) מה טפתח התמיכה לבתי חולים בתמכים כמו הדסה בתל-אביב ובאיזו מידה מספיקה תמיכה זו?

(ו) מה הן התמורות שחלו במספר האחזיות ססייטו בי"ס לאחיות, מהו רכוז הרופאים והאחיות במחיצה גיאוגרפית?

(ז) באיזה אמצעים חושב משרד הבריאות לנקוט בכדי להבטיחה שירות רפואי בכל ישובי הארץ?

(ח) באיזה שלב נמצאת בעיה לשכת הרופאים, והאם בכלל עוסקים בה?

(ט) מה עמדתו של משרד הבריאות לגבי הדרישות הנוספות של מרפאי השיניים?

י) ביחס לבית החולים בעכו, בזמנו נתנו הבטחות על ידי השר הקודם, כי במידה ותהיה אפשרות יפנו אותו חלק בבית החולים בעכו ששימש בית ספר ומקום לתליות, ויבדילו בין חלק זה של הבניינים ובית בילוי לחולי רוח. ברצוני לדעת האם חלא התקדמות בענין זה.

י"א) כמה סגנים למנהל הכללי ישנם במשרד הבריאות?

י"ב) אשר לתקציב, מעיף התיקרות פעולות מסתכם יחצי מליון לירות. הייתי מבקש הסבר כיצד אתם מרדדים התיקרות זו.

י"ג) מה המצב ביחס לתרכיב סלק? עד כמה שאני יודע עוד בשנה שעברה הוקצב סכום מסויים לענין זה. הייתי רוצה לדעת כיצד הוא נוצל בתקציב ומה ייעשה השנה בקשר לכך.

י"ד) מה פירושו של הסעיף - שעת לילה וקיץ של מחיות?

ט"ו) מה הן ההכנות שנעשות על ידי משרד הבריאות לשעת חירום, מה האמצעים המוקדשים לכך והאם יש להם גטרי בתקציב?

ט"ז) מה ביחס להכנת מלאי של רפואות וחדרי ניתוח, ועריכת קורסים לעזרה ראשונה?

י"ז) מהו הנסיון שרכשתם, בעקבות שביתת הרופאים ביחס לחסכון בכוח אדם?

י"ח) אני מבין שענין משכורת הרופאים לא סודר. מה המצב בענין זה?

י"ט) האם קיימת אפשרות לחסוך בכוח אדם בחלק האדמיניסטרטיבי? לטעם מה דרוש לכם גברונות?

כ) סי אחראי למלחמה בעכברים?
כ"א) מה המצב ביחס למלחמה בטלריה, האם היבוס בעצמו יפתור את הבעיה, או להפך - יוסיף עליה?
כ"א) מהי שיטת התשלום בגבי החולים וני קובע את דירוג התשלומים?

כ"ב) מהי ההכנסה ממלב"ן?
כ"ג) מה הם המרכזיים התקציביים הפועלים בשטח הבריאות בארץ?

כ"ד) מהי מידת החסכון שאפשר היה להשיג על ידי רכוז שירותי הבריאות?

כ"ד) מה חושב המשרד על החלוקה הגיאוגרפית של בתי החולים, מה מצב בית החולים בכפר סבא, ומה יעשה משרד הבריאות כדי להבטיח לאזרחי באר שבע אספוז שווה לאחר הקמת בית החולים בכספי התגודים המצועעים באסריקה?

מר דגן: חלק מהשאלות מסתלכות אחת בשניה ולכן לא תהיינה חזרות בתשובה.

לשאלה הראשונה - באיזו מידה הרחבת התקציב בשטח האספוז מבטיחה הרחבת השירות, תוספת מטות וכו', או שהיא קשורה רק בהתיקרות - כאן יש להפריד בין שני שטחים. אשר לאספוז הכללי, התוספות שישנן מורכבות משני חלקים עיקריים: חלק אחד הקשור בהתיקרות תוספת היוקר, שאינו מבטיח הרחבת השירות, וחלק שני הקשור בהרחבת השירותים הקיימים. זהו גידול אורגני שאינו בתחום של תוספת מטות, אבל אם אנו מוסיפים 5 חדרי ניתוח ובילוי רמב"ם בחיפה או סגנון של סיווג אורז ב"אסף הרופא", או אם אנו מחליפים את רשת החשמל בתל-השומר - זה גידול אורגני של השירות הקיים אף על פי שאין בזה תוספת מטות. אשר לומר שמבחינה מסויימת יש בזה גם תוספת אפשרות של אספוז, כי אם התפומה הממוצעת אצלנו היא 14 יום, מתברר שלפעמים 5 ימים מזה שוכב החולה מפני שאינו מגיע תורו לרגסון. לכן, במידה שמשכללים את שירותי העזר

הקיימים, מפילא מספר החולים המתחלפים הוא יותר גדול למרות מספר
המטות היו גדל. לזה אנו קוראים הרחבת מורגנית.

יש עוד סעיפים בהם חלה עליה רצינית:
(א) תרופות. עובדה היא שכל בחי החולים עברו על תקציב התרופות,
והסיבה היא בכך שהתרופות החדשות - ובעיקר התרופות אנטיביוטיות -
הן יקרות מאד, אבל שום בית חולים לא יסכים לוותר עליהן. (ב) בדק
בית המבני בחי החולים של הממשלה, כי חלק גדול מהמבנים הם ישנים
וזקוקים לבדק בית יותר גדול מאשר בית החולים רמב"ם. כל זה הוא
במחיצה גדולה מורגני של השירות המבני.

ביחס לתפוצה, אחוז התפוצה מצלבה הוא
למעלה ממאות, והתפוצה של 86 אחוז היא תפוצה גבוהה. מספור אחד
יש לנו תפוצה בלתי אנוסית - מספור חולי הנפש.

אשר לבעיית התשלומים של החולים הכלליים והחולי
נפש, בשטח חולי הנפש הכצב הוא כזה: אנו משפזים מספר חולים לא קטן
בבתי חולים פרטיים. אנו חושב שאנו מתקרבים למספר של 960 חולים בבתי
חולים פרטיים. התשלום שאנו מסלמים בעד החולים התחיל ב-40-45 לירות
לחודש ובמשך הזמן הועלה והוא מגיע כיום, במסודות מסויימים בעלי
רמה גבוהה יותר עד 100-150 לירות. בדרך כלל מסודו של חולה לקבלת
מוטד עובר כמה דרגות של גורמים סוציאליים, בדרך כלל גם על ועדה
מסיבימטרית, ואפשר לומר שהבדיקה קפדנית מדי. בדרך כלל המשפחה
במטרות עד שהן מגיעות לכך שמישהו תוסך בחולה. בעיני זה אנו צריכים
להחמיר בנקרה, כי בדרך הכלל המצוקה היא כל כך גדולה עד שמספחה באה
מלינו כאשר כלו כל הקצין.

אשר למטות הכלליות, אפשר לוודא שקרוב ל-60
אחוז של החולים בבתי החולים שלנו מובאים על ידי סדור עם קופת חולים.
ולגביהם יש תשלום אובליגטורי של 3 לירות ליום. הקובע במימנסציה
המחרונה הוא מנהל בית החולים. מהי החולה היטירה, איננו יודע בדיוק.
זוהי שאלה שאני חייב עליה תשובה סדויקת.

נתקלנו במקרה מסויים שיכול להעיד על הביטה.
בקרוב הברואים היה בהוג, שאם הובא חולה המושל הצבאי צריך היה לתת
הערכה אם המשפחה יכולה לשלם בעד האשפוז. מאחר שסדר זה מסכם את עצם
תכליץ האשפוז טובים שהחולה ישלח לבית החולים ויחד כך בעזרים הממשל
הצבאי כדי לבנות את התשלומים במידה שאפשר לבנות לאחר מכן. מסובן
שיש מה מקום לטעויות, אבל השיטה היא שפקדים שהסעד תכליץ עליהם טוחררים
לגטרי או נהנים מתשלום מניטלי.

הספעת הבטוח הלאומי מתגמלת בתקציב? ס. חובי:

כן, אם התמיכה הכללית לפיטה היא 625 לירות,
הרי תמיכה למטה של יולדת היא 350 לירות. סד דגון:

אשר לבעיית המרפאות הכפריות, על תבני
המצודה יענה ד"ר הרבון. מה שנוגע לעצם הענין הזמנו היה לקובל
שמרפאות כפריות מקבלות הלוואות מתקציב הפיתוח ושיתוף עם תקציב
קופת חולים שהגיע ל-5 לירות לנפש, היו מוקמות המרפאות. השנה נתבקשו
על ידי ארגון המועצות האיזוריות, קופת חולים לאומית לעזור באופן
רצינית בהלוואות להקמת מרפאות כפריות וחדרי חולים בישובי המסר. נתנה
לנו רשימה של 39 ישובים שברובם הם ישובי מסר, והתקציב הכולל של
שני סעיפים אלה מסתכם ב-350-400 אלף לירות. יש לציין שלא הייתה כל
אפשרות להעמיד לרשותנו סכום כלשהו מרט ל-100 אלף לירות למימנעה
מגדל-משקלון.

מצב אחר קיים בשטח האם והילד. בשנה שעברה
הקים משרד הבריאות 40 תחנות חדשות לאם וילד בייזורים של
קליטת העליה החדשה. באופן מקביל הוקמו תחנות חדשות על ידי קופת
חולים.

חולים, כך שכיום קיימות 500 תחנות, מהן 40 של עיריית תל-אביב הנמצאות בתחום שיפוטתה.

ואשר לשאלה מה יהיה בשנה זו, אנו חשבו להקים עוד 50 תחנות. אולם אושר לנו תקציב של 60,000 לירות בלבד. כאשר אנו מדברים על הקמת תחנות אנו מתכוונים בעיקר לציוד וכוח-אדם, כי קיים הסכם שבכל ישוב חדש הטוקס מעמידים למטרע מבנה למטרה זו. אנו הצענו סכום של 150,000 ל"י, אבל קיבלנו רק 60,000. גם קופת-חולים עוסדת בפני משבר טוטלי של כל הפעולה הזאת, כי אין לה תקציב. ואני חושש שאם נמתח אצלם את החוט יתר על המידה, נסכן את השתתפותם בכלל.

לבעיית שיתוק הילדים, נכון שבסעיף זה מופיעים שלושה סעיפי משנה, כי כאשר הועלתה בפעם הראשונה אפשרות של קבלת תרכיב סלק, ניתן לזה פירסום מוקדם בעתונות, פרסום שהכשיל את המשא ומתן. בינתיים קרה מה שקרה עם התרכיב באמריקה, היה משלוח אחד שבגלל חוסר טסט מספיק גרם למקרים מסויימים ולבהלה גדולה באמריקה. לכן אמרנו שמוטב לא לקבל את התרכיב. מבחינה רפואית אין ספק כי מה שעושים האמריקאים הוא נכון ובטוח. אבל קיימת גם בעייה ציבורית.

אשר ליצור התרכיב בארץ, תהליכו אינו מסושן, אבל תהליך הטסטים מצריך חדשים. ואצלנו החודש האחרון בו הותר להרכיב הוא חודש מאי. היתה בעייה אם לייצר את התרכיב במקום או לא, ונתקבלו שתי החלטות: א) להתחיל בייצור מקומי מתוך סגמה להפעילו; ב) לעשות כל מאמץ כדי לקבל כל כמות אפשרית מחוץ-לארץ. ובכיוון זה נעשו מאמצים רציניים על-ידי ירדנים שונים, אולם עד היום טרם קיבלנו תשובה חיובית, אם כי בזמן האחרון נרמז לנו שקיימים סיכויים חיוביים. על-כן ראינו חובה לעצמנו לסטור על הסכום שהוקצב בשנה שעברה לרכישת התרכיב, למקרה שתגלה אפשרות. התחלנו בייצור מקומי, אבל נתגלה קושי מעניין - קשה להשיג קופים. לשם יצור התרכיב בחוצות הכליות של הקוף. הובטחו לנו 2000 קופים, אך עד היום לא קיבלנו אותם. הוחלט לשלוח לנו כליות של קופים במצב של איבוד טעבתי. ואמנם נתקבלו הכליות, אבל מנהל המעבדה טוען שלא יצליח לבצע את הטסט בלי קופים חיים.

אנו ייצרנו כבר 10 ליטר של התרכיב, אצלנו יש צורך להרכיב תרכיב זה ל-150,000 י"ל, כי אצלנו הגיל הקריטי הוא מגיל הינקות עד גיל שלוש. אולם אנו חוששים שלא נצליח להרכיב את התרכיב בסוף מאי, ובגלל זה החלטנו לא לתת פוטנצי לעניין. גם הטסטים יגמרו בסופו, נעזר במועצה הרפואית ונפנה לגל גודמי הרפואה בארץ כדי להתחיל במבצע ההרכבה.

לשאלתו האחרונה של טר דגן, ביחס לביצוע חוק האנטומיה והפתולוגיה - אני רוצה להפנות שימת לבך, שתשובה על כך ניתנה על-ידי שר הבריאות בכנסת לאחר בדיקת העניין במשרד הבריאות. אנו טוענים שהחוק מתגשם. הבכון הוא שלגבי עצם תפיסת החוק יש חילוקי דעות, אבל זוהי בעיה אחרת.

ט. חזרים:

כיצד מאורגן הפיקוח על הכשרות בבתי-החולים של המדינה ובבתי-החולים הנתמכים?

טר דגן:

בכל בית-חולים יש מפקח על הכשרות, מבחינה טבעית עבודתם היא עניין של כשרון אישי. יש מוכשרים יותר ויש כאלה שאינם מתאימים. על-כל-פנים מסגרת פעולתם היא נוחה מבחינת התנאים שמעמיד לרשותם המשרד, ולא ניתקבלו שום תלונות בעניין זה. במוסדות נתמכים, בקופת-חולים, למשל, נמצא הוא בהחלט מסביע רצון כי השמירה על הכשרות התחילה בבתי-ההבראה של קופת-חולים. הדטה אינה נתמכת על-ידי משרד הבריאות, כי איננו תומכים במשרד הנתמך מבחון. לעומת זאת בתי-החולים העירוניים או הציבוריים, שממלאים אחרי התנאים שקבעה הממשלה, גם בהם יש פיקוח על הכשרות.

הינ' י. גורני:

טר דגן, אנו נפסיק עכשיו את מתן התשובות על השאלות ונמשיך בהן בירושלים.

ועדון הכספים -
11.3.56

י. בדר: ברצוני להוסיף שאלה אחת: כמה מסתכמת העלאת השכר לרופאים ולאחיות?

מר דגון: ברצוני לומר לוועדה, כי ד"ר בטש רצה לבוא לישיבה, אבל היות ולא היה בקו הבריאות ביקש ממני למלא את מקומו, כי ממילא צריך הייתי לבוא אחרו.

הי"ר י. גור: אנו עובדים לתקציב משרד הדתות, הסתכם ב-2,930,000 ל"י. (קורא את הפירוט).

מ. חזני: ברצוני לשאול:

(א) כמה דיינים נתמנו בזמן האחרון, כמה יצאו לפנסיה, כמה מקומות פנויים נשמרו עדיין ומתי יתמלאו מקומות אלה?

(ב) כמה רבנים ישנם בישובי העולים, ומהי חלוקת הרבנים לפי העדות?

(ג) מה מסכורתו של רב בישוב עולים? האם לפי נסיונכם תורם הרב במקום ליציבות החברתית במקום ולהעלאת הרמה התרבותית?

(ד) מי האחראי לדיוור בתי-הדין הרבניים, משרד הדתות או משרד הכספים, ואם משרד הדתות - מה הן תכניותיו לטיפול הדיוור בתי-הדין הרבניים?

(ה) האם יש למשרד הדתות העתקה כל שהיא על ההסקעה הכוללת בבנייני דת וציונים בשנים האחרונות מהארץ וחוץ-לארץ, ומתוך זה כמה השקיעה המדינה, ומה אחוז ההלוואה ומהו אחוז ההקצבה?

(ו) האם הלוואות לצרכי דת בישובי עולים ניתנות על יסוד עקרון ההצטרף?

(ז) מהו הסכום הכולל להחזקת הישיבות, מה אחוז המדינה בסכום זה, וכמה זה בהשוואה למסודנים?

(ח) בסיוור בישובי העולים על כל סוגיהם נתקלתי בדרישה שהרבנים הראשיים יבקרו אותם. הרבנים שוענים שאין להם כלי רכב בהם יוכלו להגיע לישובי העולים. האם אי-אפשר להעמיד לרשות הרבנים הראשיים כלי-רכב מתוך המערך הגדול של המכוניות במדינה?

(ט) כמה מתבטאת הפעולה התורנית בישובי עולים, וכמה מתבטאת הפעולה ליצירת הווי דתי בישובי עולים?

י. בדר: אני מניח שעוד מעט שוב יונח על שלחן הכנסת חוק המועצות הדתיות. אני מודיע לכם שנוהג זה של הגשת חוק שנתי לא ימשך יותר. ב-1949 נתקבל החוק. כמה שנים אפשר להאריך חוק כזה? אין אפשר לקיים מועצות דתיות כרכוש מפלגתי ללא בחירות עוד שמונה שנים במדינה? אני מומר דברים אלה כאן, כי קשה לי לומר אותם בצורה כה חדשה מעל במת המלאה. אני חושב שזה מובע בעמדת הדת במדינה, ולכן הייתי מבקש שתגידו איפוא הצעת החוק. אני מניח שיש הסדר קואליציוני בנוגע להקפאת. אבל מצב זה לא יכול להימשך. לא יתכן שהמועצות הדתיות תיבחרנה על-ידי ועדת טייבניים של המועל המזרחי.

אשר לבעיית הדתות האחרות במדינה, בצאטון היפה של מר ורהפטיג לא מצאתי הקדשה מספקת של בעיה זו. סוף-סוף

ישנם 200 אלף אזרחים במדינה שאינם יהודים, והם ראויים לקבלת שירותים דתיים. אני שמעתי שכמה כנסיות נוצריות אינן רוצות בתמיכה. אני לא הייתי מתחשב באדיבות זו.

לגבי בעיית סיווי זכויות פורטגלית לדת היהודית במדינה, עד היום הזה מבחינת החוק הקיים במדינה - דבר הטלך במעוצתו - הדת המוכרת במדינה היא הדת המוסלמית, ולכתי הדין המוסלמי יש סמכויות יותר נרחבות מאשר לכתי הדין הרבני, יש להם סיפוט אקסקלוסיבי בכל עניני האיטות, מה שאין כן לגבי כתי-הדין הדתיים האחרים. אני רוצה הזכיר חסודה בעובדה שהממשלה ושר הדתות לא עשו שום דבר במסך השנים בכדי לתקן מעוות זה.

היתה הצעה לסדר היום בענין הקראים...

היו"ר י. גורן: בענין זה סחכים לחוות דעת של הרבנות הראשית.

י. בדר: מאז עברו חדשים ועדיין לא בתקלה חוות-דעת זו. אבל אין זו בעייה של הכרעה סיפוטית גרידא. אני שואל את שר הדתות, האחראי לרבנות הראשית, מתי יש לקוות לתשובה בענין זה?

אשר למיסיון, מאנסי מטרד הסעד שמעתי שהמטרד עושה פעולה שהדתימה אותי. הדבר יכול לעשות רושם טוטעה כאשר לוחמים בגד המיסיון באמצעים דומים לאלה שבהם מטמטס המיסיון. אני מבין שאין זה כך. אני מבין שנעשתה פעולה מסויימת כדי ליצור סיווי מסקל. אבל במידה שזה נובע לי הייתי מעדיף שלא תהיה ערבוניה של ענינים דתיים עם ענינים חומריים. שמעתי על עשרת אלפים ילדים הלומדים בבתי-ספר דתיים נוצריים. לא הבינתי אם הכוונה היא לבתי-ספר דתיים קטוליים או לכל בתי-הספר הדתיים. במספר זה כלולים כאלף ילדי יהודים. הייתי רוצה לקבל מכם אינפורמציה על כך כי בעיני זו בעיה לאומית.

בזמנו הוגשה לחברי-כנסת תלונה טטעם ועדי. הרבנים הספרדיים הטוענים שהם מקופחים לעומת האטכנזים בבתי-הדין ובמינויים לרבנים. הייתי רוצה לקבל אינפורמציה בענין זה. ואם יש צורך, הייתי רוצה שכבוד הרב הראשי יופיע בפני הוועדה.

מהו הטיפול של מטרד הדתות בבתי-הסוהר, ומדוע החרם שהטילו הבריטים על הרב לוין נמשך גם היום מצד מטרד הדתות.

האם יש לכם חלק בתקציב הפיתוח?

מתי תחוסל חרפת הצפיפות והתנאים הבלתי סבובדים הפוגעים בכבוד האדם ברבנות הראשית בתל-אביב?

היו"ר י. גורן: התשובות תבואנה בירוסלים.

ה י ס י ב ה נ ע ו ל ה .